

De AFM en het risicopreferentieonderzoek

Jan Berndsen

15 juni 2023

Agenda

1

Gedragstoezicht AFM

2

Risicopreferentieonderzoek

Gedragstoezicht AFM

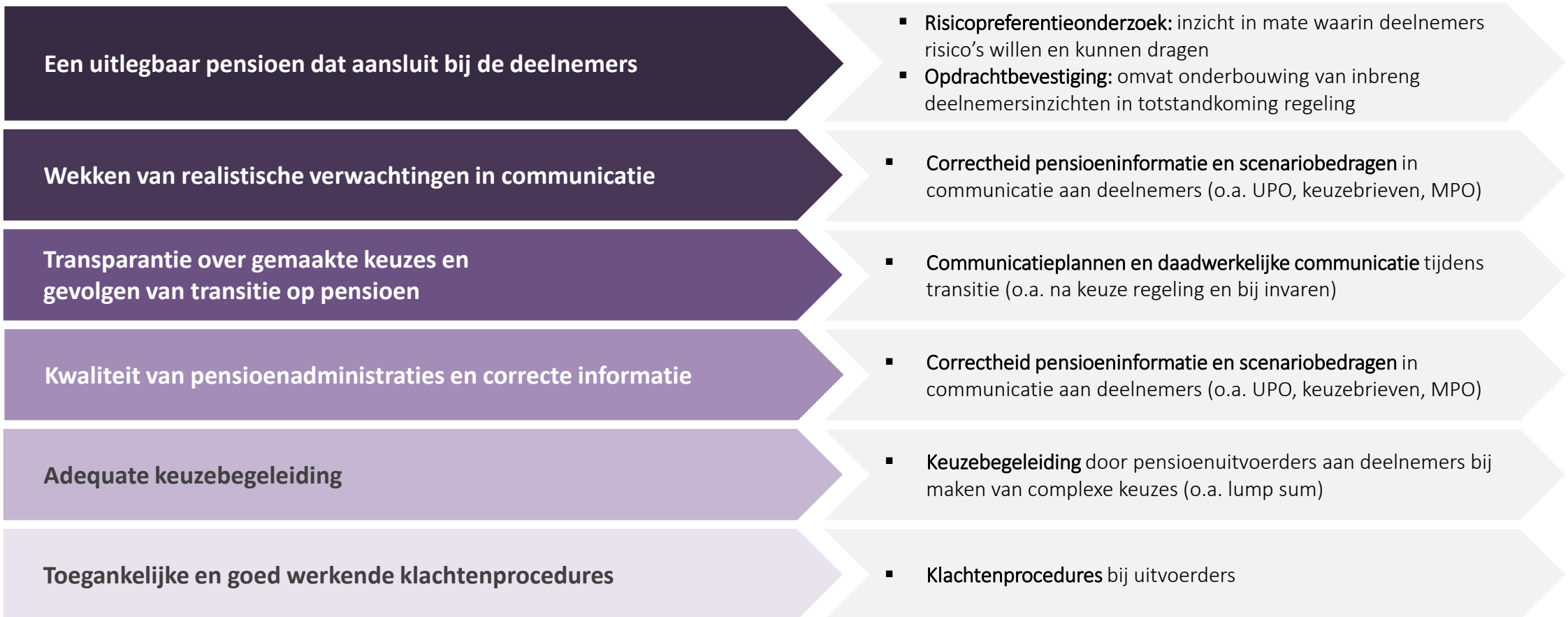
Focus gedragstoezicht pensioensector

- Deelnemers worden tijdig meegenomen in de gevolgen van de transitie op hun pensioen
- Wekken van realistische verwachtingen bij deelnemers in de pensioentransitie én in het nieuwe stelsel

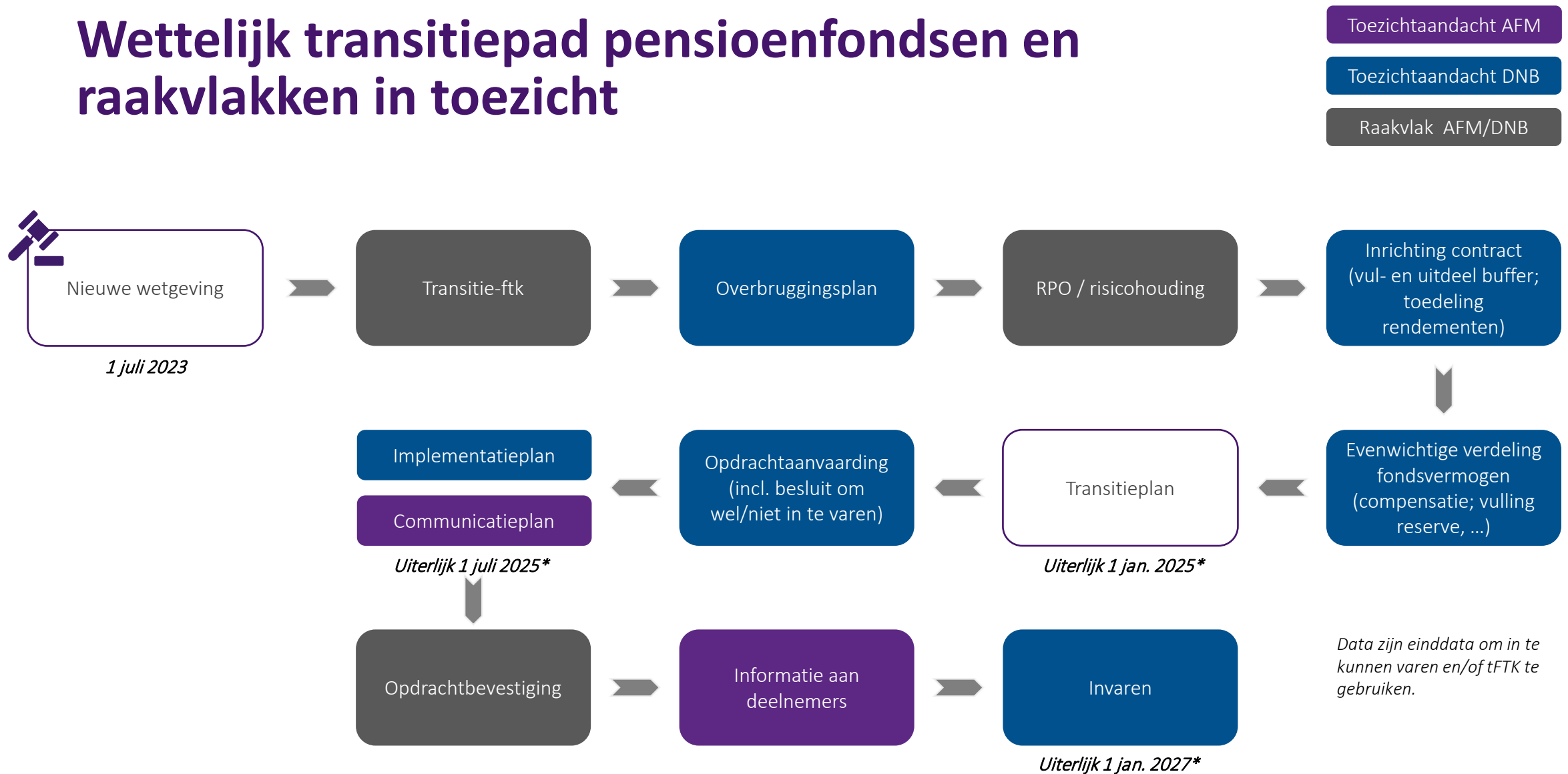

Aandachtspunten AFM in nieuw stelsel zien op voldoende waarborgen deelnemersbescherming

Aandachtspunten

Wettelijk transitiepad pensioenfondsen en raakvlakken in toezicht

Publicatie leidraden

Guidance / leidraad over	Verplichting nieuwe stelsel	Tijdslijn
 Keuzebegeleiding	Pensioenuitvoerders worden verplicht om deelnemers op een adequate wijze te begeleiden bij het maken van (voorlopige) keuzes binnen de pensioenregeling.	Gepubliceerd (Q4 2022)
 Risicopreferentie onderzoek (RPO)	Pensioenuitvoerders worden verplicht om gebruik te maken van een RPO als startpunt bij de vaststelling van de risicohouding. Het RPO geeft inzicht in de mate waarin deelnemers risico's kunnen en willen lopen ten aanzien van hun pensioen.	Gepubliceerd (Q1 2023)
 Communicatieplan	Pensioenuitvoerders worden verplicht om een communicatieplan in te leveren waarin wordt vastgelegd op welke wijze deelnemers worden geïnformeerd over de wijzigingen en de gevolgen van de transitie en wat dat voor hun pensioen betekent.	Gepubliceerd (Q1 2023)
 Opdrachtbevestiging	Pensioenfondsen worden verplicht om te beschrijven hoe de pensioenregeling is ingericht, welke keuzes zijn gemaakt en waarom, en wat de gevolgen van deze keuzes voor deelnemers zijn.	Verwachte publicatie juni 2023
 Pensioenadvies (vernieuwd)	De Wtp brengt nieuwe onderwerpen mee voor de pensioenadvisering. De bestaande leidraad pensioenadvies wordt hierop aangepast.	Verwachte publicatie juni 2023

Het risicopreferentieonderzoek

Het RPO geeft inzicht in de risicopreferenties van deelnemers en helpt om de regeling aan te laten sluiten bij de wensen en verwachtingen van de deelnemers

WAT?

Inzicht in hoeveel beleggingsrisico deelnemers **willen** lopen en **kunnen** dragen ten aanzien van hun inkomen na pensionering

WAAROM?

De **risicopreferentie** van deelnemers moet bepalend zijn voor het **beleggingsrisico** die de pensioenuitvoerder **namens hen** neemt

HOE?

Open norm, binnen gestelde wettelijke kaders

Meestal een **combinatie** van een uitvraag met andere bronnen van informatie over de deelnemerspopulatie

Publicaties van de AFM

Voorlopige leidraad RPO

Publicatiedatum: 9 februari 2023

Voorwaarden voor het RPO, zonder dwingend voor te schrijven hoe het RPO uitgevoerd moet worden.

Het doel is om transparant te zijn over de onderwerpen waar de AFM zich in haar toezicht op zal richten.

Rapport n.a.v. verkenning RPO

Publicatiedatum: 6 juni 2023

Inzichten uit het verkennende onderzoek naar twaalf RPO's die zijn uitgevoerd door pensioenuitvoerders

Praktische voorbeelden in het verlengde van de leidraad

Besteed voldoende aandacht aan de vormgeving van het RPO

- Het is belangrijk vooraf goed na te denken over het doel en de vormgeving van het RPO.
- Denk bijvoorbeeld aan:
  - Hoe worden kwantitatieve en kwalitatieve uitkomsten met elkaar gecombineerd?
  - Hoe worden uitkomsten t.a.v. risicotolerantie en risicodraagvlak gecombineerd?
  - Hoe zal de vertaling van RPO uitkomsten naar de risicohouding eruit zien? En welke uitkomsten zijn daarvoor minimaal nodig?
  - Welke aspecten van risicodraagvlak kunnen worden ingevuld met onderzoek/aannames en wat moet worden uitgevraagd bij de deelnemers?

Een casus uit de praktijk:

“Heeft het zin om aan deelnemers mogelijke uitkomsten van beleggingsprofielen voor te leggen die we in de praktijk nooit zo zullen uitvoeren?”

Ja, dat kan nodig zijn!

Als de variatie in beleggingsprofielen beperkt is, kunnen veel uitkomsten op de grenzen van de keuzeruimte vallen. Dit kan een vertekend beeld geven van de voorkeuren van respondenten en werkt later door in bijvoorbeeld gemiddelde en variantie.

Het loskoppelen van het meten van de variatie in risicotolerantie van beleidskeuzes geeft een beter inzicht in de voorkeuren van deelnemers.

Weet ik of mijn RPO niet onnodig complex is?

- Een goed vormgegeven uitvraag draagt bij aan de betrouwbaarheid en de validiteit van de antwoorden.
- Denk bijvoorbeeld aan:
  - Duidelijk taalgebruik en voorbeelden die de respondent herkent.
  - Makkelijk te interpreteren visualisaties en aantrekkelijke vormgeving.
  - Een beperkte lengte van de uitvraag of die tussentijds kunnen opslaan.
  - Het aanbieden van de uitvraag in verschillende talen.
  - Het invoegen van een testvraag vooraf, met duidelijke extra uitleg.
  - Testen van de uitvraag bij een deelnemerspanel.

Feasible

F

R

A

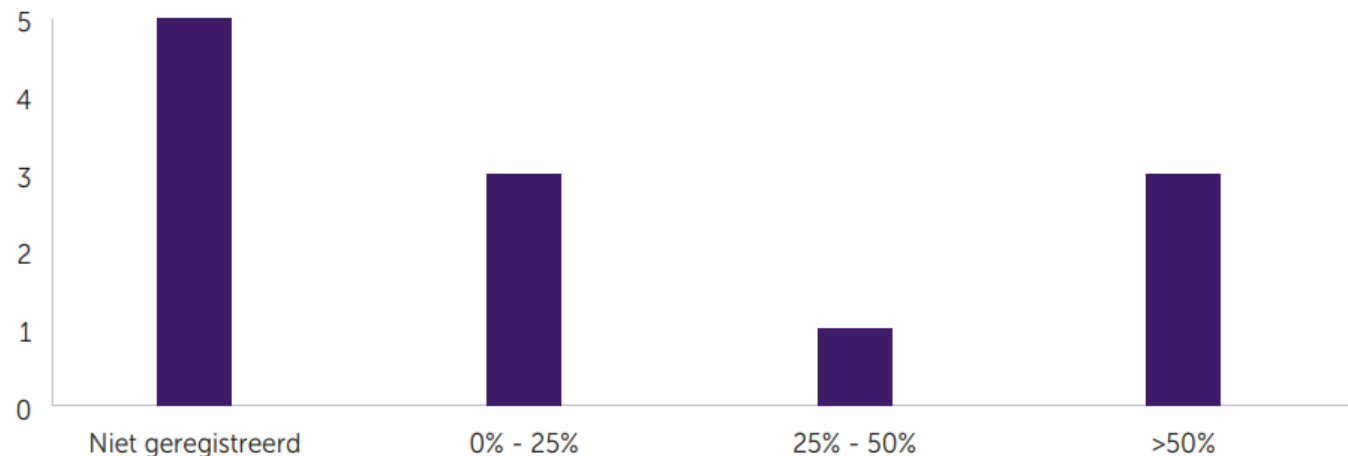
M

E

Wat zagen we in de verkenning?

Het uitvalpercentage (de verhouding tussen het aantal respondenten dat aan het RPO is begonnen en het aantal respondenten dat het RPO heeft afgerond) is veelzeggend voor de uitvoerbaarheid.

Figuur 1: Aantal RPO's in de verkenning uitgesplitst naar categorie uitvalpercentages.

Nog waardevoller is inzicht in **waar in de uitvraag** deelnemers uitvallen!

Heb ik zicht op respondenten die de uitvraag niet begrijpen?

- Respondenten die de uitvraag niet begrijpen kunnen een probleem zijn voor de betrouwbaarheid van de uitkomsten.
- Via inconsistente antwoorden kunnen deze respondenten worden geïdentificeerd.
- Dan kan worden bepaald:
  - Zijn er respondenten die de uitvraag niet lijken te begrijpen?
  - Zijn bepaalde groepen oververtegenwoordigd onder de groep respondenten die de uitvraag niet lijken te begrijpen?
  - Zijn de uitkomsten anders met of zonder deze groep?
  - Is het nodig om de resultaten te corrigeren?

F

R

A

M

Errable

E

Vragen?

Aanmelden voor het
Transitiebulletin pensioenen
van de AFM kan via
onderstaande QR-code

Dank voor uw aandacht

pensioen@afm.nl

Autoriteit Financiële Markten
Postbus 11723, 1001 GS Amsterdam

Telefoon: 020 797 2000
www.afm.nl

Aanmelden voor het
Transitiebulletin pensioenen
van de AFM kan via
onderstaande QR-code

